

Az Egyház később, hogy ezt a nehézséget elkerülje (ti. a házasságban élő férj és feleség közös döntését), eleve azon férfiak közül választotta ki papjait és püspökeit, akik a Mennyek Országáért már lemondtak a házasságról.

A trullói zsinat (nem egyetemes zsinat) tévedett abban, hogy ősi szokásra hivatkozva a nős férfiak felszentelését úgy értette, hogy azok továbbra is gyakorlatilag gyermeket nemzhetnek. A keleti rítusú püspök miért nem lehet férj? Mert ez az ősi szokás (amely Krisztus szavára hivatkozik) maradványa.

Hogy ezt vállalni nehéz? Az egynejű házasság vállalása sem könnyű a romlott természetnek, de vállalható a kegyelemmel.

Minderről bővebben olvashatunk Stickler bíboros tanulmányában (a Központi Szeminárium adta ki), és Jáki Szaniszló "A coelibatus teológiája" című művében, valamint Jean-Pierre Batut bibliai elemzésében ("Feltámadás, cölibátus, nemiség", *Communio* 1995/III. évf./III.). Ezek elolvasása nélkül sajnos kiüresedhet az a hitben folytatandó párbeszéd, amely a coelibatust érinti.

A nős papság elterjedésével a coelibatusban élő papság gyakorlatilag megszűnne (ld. a keleti egyházakban). Így aki mégis a coelibatust választaná isteni sugallatra, az nem kerülne-e abba a gyanúba, hogy püspök akar lenni? Illetve: jó volna-e, ha csak szerzetesek köréből kerülnének ki a püspökök?

Természetesen nemcsak a coelibatus úgymond külsődleges betartásáról van szó, hanem az egyetlen Főpap, Jézus Krisztus követéséről mindenben, egészen addig, hogy a papnak a teljesen osztatlan, Jézus Szívével egyesült szíve képes legyen az Ő szeretetével szeretni a rábízottakat.

Ha ez Krisztus akarata, akkor van-e egyházi hatalom, amely efölött áll? Tehát az eljövendő időkben ebben a kérdésben sem csupán egy pasztorális probléma megoldása vezessen bennünket, hanem Krisztus akaratának kutatása.

A kutatás tudományos része mellett a coelibatusban élő szentéletű papok életének és tanításának kutatása, valamint a lincolni egyházmegye példájának és hasonló példáknak a figyelembevétel is fontos. És természetesen mindezeket meg kell, hogy előzze a mélységes imádság.

MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS

A NŐS FÉRFIAK PAPPÁ SZENTELÉSÉRŐL BARI BALÁZS TÉVES ÉRVEI

Megdöbbenhet a teológiában csak egy kissé is jártas olvasó, hogy Bári Balázs ferences szerzetes, teológus és az ország egyik leginkább ismert lelki szónoka milyen gyöngye érvekkel és milyen csúsztatásokkal szólt hozzá a napokban Beer Miklós püspök javaslatához, aki szerint ideje lenne a viri probati-kat (kipróbált nős férfiakat) pappá szentelni a krónikus, illetve drámai paphiány orvoslására. Nem túlozható el Bári atya felelőssége ebben a kérdésben és sok más kérdésben sem. Sokak számára az elkötelezett hit, a szívből jövő jézuskövetés egyik leghatékonyabb inspirátora Ő, aki átlagon felüli teológiai ismeretekkel is rendelkezik. Éppen ezért nehezen érthetőek a tárgyban megfogalmazott félrevezető állításai.

Minden művelt Szentírás-olvasó tudja, hogy az egyház által normatív státusba emelt szöveg mögött eleven közösségek nagyon konkrét élethelyzetei álltak, melyekre olyan megoldást találtak, amik más közösségek számára is isteni üzenetként értelmezendők. Jézus nem beszélt a nemi életről a házasság vonatkozásában. A házasság az ő korában elsősorban nem is a nemi élet jogilag szabályozott keretét jelentette, hanem vagyonszociális viszonyt ("szociálpolitikát") és utódnevelést ("kulturpolitikát"). Az adott bibliai szöveg (Mt 19,12) egyáltalán nem szól papságról. Arról a közösségi helyzetről szól, hogy voltak, akik nem akartak házasságot kötni, pedig

a törvény előírta. Jézus ezek számára is azt az egyetlen és legfőbb kritériumot állította, hogy az Isten Országáért adják oda magukat teljesen. Ez a törvény általános kötelezettsége alóli kivétel és semmi több. Megvan a (lelkiség- és teológiai) történeti magyarázata annak, hogyan válhatott a kivételes engedményből a házassággal szembeni alternatíva. Sőt hogyan válhatott a

házasságról való lemondás magasabb értékűvé a házasságnál. És hogyan terjedt és uralkodott el az a nézet, hogy a nemi élet valami eleve alantas dolog, és az erről való lemondás, az valami erkölcsi és lelki nagyság.

Igaza van Bári atyának, ha a Szentírásra irányítja a témával kapcsolatos figyelmet. S éppen ezért lenne fontos, hogy valóban a Szentíráshoz illessze a teológiát és ne a teológiához a Szentírást. Az Isten országának való teljes odaadottság ugyanis minden Jézus-követő számára szóló meghívás. A Szentírás nem jogosít fel arra, hogy ezt a papságra szűkítsük.

A Szentírás jelentősége mellett az egyházi, egyházjogi hagyományra is utal Barsi atya. A gyakorlat hagyománya és az ezt szabályozó jogi megoldások rendkívül sokfélék, a mai útkeresés számára is hihetetlen gazdagsággal kínálják az egyházi élet megoldásának lehetőségeit. Nem arra való, hogy egyiket kiválasztva az összes többről hallgassunk, és azt a látszatot keltsük, mintha az általunk választott lenne a helyes és követendő, a többi pedig elhajlás. Barsi atyának nagyon is tudnia kell, hogy milyen nagy különbségek voltak és vannak a püspök- és a papszentelési kritériumok között a keleti egyházi gyakorlatban. S azt is, hogy milyen okok vezettek oda, hogy a nyugati gyakorlat eltért az ősi keletitől. Azt állítani, hogy az "ősi gyakorlat" szerint nős emberek feleségük beleegyezésével lemondtak a nemi életről, rendkívül erős torzítás. Valójában az orthodox hagyományban a püspökök egyre inkább a szerzetesek közül lettek kiválasztva, s a papok és diakónusok általában nősek. Tehát a cölibátus nem a papság vagy püspökség megélésének és megfelelő gyakorlásának feltétele, hanem a szerzetességé, ami nagyszerű hivatás és fénylő karizma. Szemléleti ficam ezt a karizmat, amely ingyenes ajándéka Istennek, pusztán negatív szentelési előfeltétellé degradálni. Az pedig súlyos tévedés, hogy a cölibátus fogadalma visszavonhatatlan. A szerzetesség örök fogadalma igen, de a papság cölibátus fogadalma nem. Egyébként is az egyház tanítása különbséget tesz a szerzetesség szüzességi és a papság cölibátus fogadalma között.

A Trullói Szinódus (691/692) ugyan nem egyetemes, de az orthodox egyházak számára máig is igen rangos. Dekrétumai az akkoriban hatályos szinte összes egyházjogi döntést tartalmazzák. Jelentősége éppen az, hogy a keleti és nyugati teológiai felfogás és rituális gyakorlat közötti elkülönülés egyik mérföldköve. A szinódus cölibátusra vonatkozó rendelkezése visszautasítja azt a nyugati egyházi illetéktelen túlkapást, miszerint a papoknak cölibátusban kellene élnie. A római joghatóság keletre való kiterjesztésének ehhez kapcsolódó visszautasítása a közismert 1054-es bullában is szerepel, amely a nyugat-keleti egyházszakadésként ismert. VII. Gergely pápától származik az előírás, aki egyébként maga is szerzetes volt, hogy a nős papok tartózkodjanak a nemi élettől. Ez a későbbi Lateráni Zsinat rendelkezésének előzménye, amely azzal az indokkal érvényteleníti a felszentelt papok házasságát, hogy a nászágy és a tisztátalanság összeilleszthetetlen az élet-szentséggel és az oltár szolgálatával. Amint a Szentírásból sem szakszerű egyes mondatokat kiragadni s arra érveket és elméleteket építeni, ugyanúgy az egyházi hagyomány esetében sem. Még ha történetileg helyes is ezekre a forrásokra hivatkozni, keresztény teológiai és lelkeségi szempontból nem megfelelő ma is fenntartani a nemi életről való ilyen gondolkodást. S főképpen tart-

hatatlan a házasságon belüli nemi életet szembe helyezni a szentségi élettel és a papi szolgálatra való méltósággal vagy alkalmassággal.

Leginkább azonban azzal vezet felre Barsi atya a rá figyelő híveit, hogy a papságról az Eukarisztia megemléltése nélkül tárgyal. Teológiai és lelkipásztori szempontból ugyanis a paphiány elsősorban azért drámai fejlemény, az egyház vezetésének azért sürgető kötelessége a papságba kerülés feltételeinek újragondolása, mert az egyháznak nincs joga megfosztani a híveket az Eukarisztiától és a bűnbocsánat szentségétől.

A katolikus teológiai logika az Eukarisztiából indul ki, a keresztény élet elsődleges forrásából és az eukarisztikus közösségből, amelynek középpontjában a kenyértörés révén van jelen Krisztus. Még ha igaz is lehet, hogy hívő hiány is van Magyarországon, de még mindig sokkal több hívő van, aki a paphiány miatt nem vehet részt heti rendszerességgel az eukarisztikus lakomán, köznyelvi nevén a szentmisén. Még ha igaz is, hogy a hívő közösségek irányításához katekéták és más lelkipásztori munkatársak is elégségesek lehetnek, ez nem pótolja azt, ami a leglényegesebb, az Eukarisztiát. Igaz, hogy az Ige liturgiákat nem "csonka-misének" kell felfogni, de az isteni Ige hatékony hirdetését a papságtól ugyanúgy el kell várni, mint a diakónusoktól. A legnagyobb teológiai és egyházfegyelmi kihívás tehát az Eukarisztia ünneplésének biztosítása, s ehhez képest másodlagos, hogy az egyház milyen feltételekkel teszi ezt lehetővé. A kortárs teológia számos megoldást kínál, melyek közül a viri probati felszentelése a legismertebb. Ezen túl felvetődik az időleges papi szolgálat, a közösség által kiválasztottak közös felruházása az eukarisztikus lakoma elnökségének jogával, a kettős rítus támogatása (görög katolikus papok római katolikus Eukarisztia ünneplése), a katolizált anglikán papok szolgálatának igénybe vétele stb.

Egyetérthetünk Barsi atyával abban, hogy a viri probati felszentelése nem old meg minden problémát az egyházban. Semmiképpen nem helyettesítheti a Krisztusnak való teljes életátadást, a mély és elkötelezett imádságot. Mindezek mellett azonban el kell várnunk a tekintélyes lelki írótól, hogy megalapozott, árnyalt és igényes teológiával tanítson, és saját lelkeségéből és lelkesedéséből fakadó érveit kellő alázattal rostálja át a Szentírás és a szent hagyomány szűrőjén.

TURIÁK ILDIKÓ

AMÍG A CSERÉP ŐRZI A KINCSET

Uram, amikor kialszik a kezdeti lelkesedés lobogása s az újdonság varázsát átveszi a megszokás, és a belső feszültségek s a külvilág halálos szorításának gyűrűjében ugyanolyan törekenynek tetszik a testvéri kézfo-